

Research Paper

The Relationship Between Parenting Styles and Moral Development of Preschool Children Mediated by Children's Attachment

Farzaneh Esmaeili¹, *Siyamak Tahmsebi¹, Alireza Mohammadi Arya¹, Pourya Reza Soltani¹

1. Department of Preschool Education, Faculty of Educational Sciences and Social Welfare, University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences, Tehran, Iran.

Citation Esmaeili F, Mohammadi Arya A, Soltani PR, Tahmsebi S. [The Relationship Between Parenting Styles and Moral Development of Preschool Children Mediated by Children's Attachment (Persian)]. Archives of Rehabilitation. 2021; 22(3):362-377. <https://doi.org/10.32598/RJ.22.3.3275.1>

doi <https://doi.org/10.32598/RJ.22.3.3275.1>

Received: 28 Nov 2020

Accepted: 11 Apr 2021

Available Online: 01 Oct 2021

ABSTRACT

Objective Family is like a school where parents teach the lessons of humanity and morality, which are the foundation of human happiness, to their children. Moral development is an essential part of children's understanding of moral rules and principles. The lack of moral development, along with anxiety, and depression exposes children to antisocial and suicidal behaviors. Moral development is associated with parenting styles and attachment. This study aims to investigate the relationship between parenting styles and moral development of preschool children mediated by children's attachment.

Materials & Methods This descriptive correlational study was conducted on 128 children (64 girls and 64 boys) selected from 8 preschools in Tehran Province, Iran, in 2020 using a cluster sampling technique. The study data were collected using three questionnaires: Baumrind Parenting Styles Questionnaire (PSQ), the Kinship Center Attachment Questionnaire (KCAQ), and Lotfabadi Moral Development Questionnaire (MDQ). The first two tools were completed by mothers of children, while the MDQ was completed by children. The Kolmogorov-Simonov test, correlation test (Enter method), analysis of variance, and multiple regression analysis were used for data analysis in SPSS v. 21.

Results The regression analysis results showed that parenting styles had a significant relationship with moral development ($R=0.74$, Adjusted $R^2=0.54$, $P=0.000$). Also, attachment had a significant association with moral development ($R=0.71$, Adjusted $R^2=0.49$, $P=0.000$). With one unit change in permissive, authoritarian, and authoritative parenting styles, the moral development of preschool children can be predicted by 43.5%, 19%, and 37.6%, respectively. Moreover, with one unit change in positive adjustment/development, negative behavior, emotional reactivity, and distancing from caregiver support dimensions of attachment, the moral development of preschool children can be predicted by 33.6%, 38.4%, -26.4%, and -11.4%, respectively. Also, the results of the Sobel test showed that the attachment variable was the mediator of the relationship of parenting styles with moral development ($z=2.29>1.96$).

Conclusion The moral development of children is related to permissive, authoritarian, and authoritative parenting styles. Besides, children's attachment can mediate the relationship between parenting styles and moral development. More planning and follow-up are needed to improve the moral development of preschool children. When parents are consistent in their parenting styles, they provide their children with assertive and trusting behaviors. They should listen to their children and promote dialogue with them. Their discipline should be accompanied by warmth, logic, and flexibility and give their children the freedom to some extent. This treatment can help children develop their social behavior.

Keywords:

Parenting styles,
Moral development,
Attachment, Children

*Corresponding Author:

Siyamak Tahmsebi, PhD.

Address: Department of Preschool Education, University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences, Tehran, Iran.

Tel: +98 (937) 7318824

E-Mail: siyamak.tahmasebi@gmail.com

English Version

Introduction

The principles of humanity and morality are taught in the family. This education is crucial for children. Understanding morals are developed from infancy to adulthood [1]. Moral development is one of the critical issues in children to avoid committing crimes and behave ethically [2]. Today, people should pay attention to moral values more than ever because socio-political developments have caused traditional moral systems to lose their former effectiveness [3]. Achieving moral growth has consequences such as praising people [4]. Lack of moral development exposes children to anxiety and depression through antisocial and suicidal behaviors [5].

Parenting styles are the methods that parents use to raise their children. By these methods, they express their attitudes towards their children and the rules and standards that they apply to their children [6]. Parenting in different styles (authoritative, authoritarian, permissive) can affect children's personalities and behavior [7]. Authoritative parents control their children's behavior and have high expectations for puberty-based behavior. Authoritarian parents are very controlling and strict. Finally, permissive parents are loving parents who have no control over their children's behavior [8].

The child's desire to have intimate relationships with others and to feel more secure in their presence is called attachment [9]. The attachment between mother and child lays the foundation of a child's moral development in the future [10]. Therefore, parents and educators wish to raise moral children to have a healthy society [11]. According to Sep-tani Mula et al., parents who create a secure attachment to their children and raise them in an authoritative parenting style produce children with social, emotional, and moral development [10]. Rahbar and Esmailpour studied primary school children in Jask Port, Iran. Their results showed that moral development had a significant negative relationship with authoritarian parenting style and a significant positive relationship with authoritative parenting style and secure attachment [12].

Although several studies have examined the relationship of parenting styles and attachment with children's moral development, very few studies have examined the mediating role of attachment. Therefore, the present study aims to investigate the relationship between parenting styles and moral development of preschool children mediated by children's attachment.

Materials and Methods

This research is a descriptive cross-sectional study conducted in 2019 for six months. The study population consisted of all preschool children (both genders) in Tehran City, Iran. Of whom, 128 children aged 6 years were selected from the schools in the north, west, east, and south of Tehran using the stratified sampling method. The inclusion criteria were willingness to participate in the study, having educated parents, and without mental health problems, while the exclusion criterion was returning incomplete questionnaires. Written informed consent was obtained from all subjects, and they were assured of the confidentiality of their information. The study was approved by the Ethics Committee of the University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences (Code: IR.USWR.REC.1399.043).

The data collection tools were the Moral Development Questionnaire (MDQ) completed through interviews with the children, the Baumrind Parenting Styles Questionnaire (PSQ), and the Kinship Center Attachment Questionnaire (KCAQ), which were completed by mothers of children. The MDQ was developed by Lotfabadi to measure the moral development of children aged 5-11 years. It has 18 items and 6 subscales related to social and psychological factors of moral development. The face and content validities of this instrument were confirmed by experts, and its reliability was above 0.7 using the Cronbach α for the whole questionnaire [12]. The PSQ assesses Baumrind's permissive, authoritarian, and authoritative parenting styles. The reliability values of this questionnaire have been reported to be 0.69 for permissive, 0.77 for authoritarian, and 0.73 for authoritative dimensions [13]. Halpern and Copenberg developed the KCAQ to measure children's attachment in middle childhood (pre-primary and primary school) aged 3-12 years. The mother completed the questionnaire. The internal consistency of the KCAQ questionnaire is 0.85, and its reliability based on the split-half method is 0.83. Table 1 presents the Cronbach α and test-retest coefficients for total KCAQ and its four dimensions obtained for its Persian version in our study on 400 subjects [14]. The correlation between initial test and retest scores was significant ($P=0.001$).

The normality of quantitative data distribution was evaluated using the Kolmogorov-Smirnov test in SPSS v. 21. The data were described by descriptive statistics (Mean and Standard Deviation) and analyzed using the correlation test (Enter method), analysis of variance, and linear regression analysis, considering 0.05 as the significant level.

Results

The study participants included 64 girls (50%) and 64 boys (64; 50%). The educational level of children's fathers and mothers mainly was diploma (n=62, 48.4% for fathers; n=61, 47.7% for mothers), and the lowest frequency was related to the Master's degree (n=8, 6.3% for fathers; n=3, 2.3% for mothers). As shown in Table 2, the mean total scores for the variables of parenting styles, moral development, and attachment were high.

The Kolmogorov-Smirnov test results showed that data were normally distributed according to skewness and kurtosis values (Table 3). The results of regression analysis (Table 4) showed the significant relationship of parenting styles with moral development (R=0.74, Adjusted R²=0.54, P=0.000) and the relationship of attachment with moral de-

velopment (R=0.71, Adjusted R²=0.49, P=0.000). Parenting methods, intimate upbringing, and discussion of moral issues help children understand morality. Children whose parents listen to them wholeheartedly ask enlightening questions, confront high-level reasoning, and make great strides in moral development. In contrast, children whose parents use threats or harsh statements change little or stop at the early stages of moral development.

According to the results in Table 5, with one unit change in permissive, authoritarian, and authoritative parenting styles, the moral development of preschool children can be predicted by 43.5%, 19%, and 37.6%, respectively. Moreover, with one unit change in positive adjustment/development, negative behavior, emotional reactivity, and distancing from caregiver support dimensions of attachment, the moral development of preschool children can be predicted by 33.6%,

Table 1. Reliability coefficients of cronbach α and test-retest for the dimensions of the kinship center attachment questionnaire

Dimensions	Boys		Girls	
	Alpha	Test-Retest	Alpha	Test-Retest
Positive adjustment/development	0.78	0.73	0.83	0.89
Negative behavior	0.71	0.88	0.77	0.90
Emotional reactivity	0.72	0.85	0.79	0.84
Distancing from caregiver support	0.85	0.91	0.71	0.94
Total	0.73	0.81	0.78	0.86

Archives of
Rehabilitation

Table 2. Mean scores of the study variables

Variables	Mean±SD	Min.	Max.
Positive adjustment/development	23.3516±4.15	13.00	30.00
Negative behavior	15.5313±2.75	8.00	20.00
Emotional reactivity	24.3281±3.16	15.00	30.00
Distancing from caregiver support	16.2891±2.16	10.00	20.00
Total	79.4453±7.60	58.00	97.00
Permissive	39.5234±4.88	25.00	49.00
Authoritarian	40.6250±2.66	35.00	46.00
Authoritative	39.3594±4.90	26.00	49.00
Moral development	193.0547±19.14	125.00	232.00

Archives of
Rehabilitation

KCAQ: The Kinship Center Attachment Questionnaire; PSQ: Parenting Styles Questionnaire; MDQ: Moral Development Questionnaire.

Table 3. Skewness and kurtosis values for testing the normality of data distribution

Variable	Skewness	Kurtosis
KCAQ	-0.569	2.007
PSQ	-0.901	1.234
MDQ	-2.047	2.165

Archives of
Rehabilitation

KCAQ: The Kinship Center Attachment Questionnaire; PSQ: Parenting Styles Questionnaire; MDQ: Moral Development Questionnaire.

38.4%, -26.4%, and -11.4%, respectively. Children with authoritative parents are more psychologically and socially competent than their peers with authoritarian or permissive parents. These children are responsible, adaptive, creative, curious, and confident. According to psychologists, the authoritative parenting style is the most efficient method; children of authoritative parents have more social skills and self-esteem than those of authoritarian or permissive parents. According to the results of the Sobel test in Table 6, it was found that the variable of attachment styles is a mediating variable. The z value was 2.96, greater than 1.96, indicating the effect of children's attachment on the relationship between parenting styles and moral development.

Discussion and Conclusion

This study aimed to determine the mediating role of preschool children's attachment in the relationship between parenting styles and moral development. The level of authoritarian parenting style was different according to gender, whereas women's attitudes toward this style were higher. Distancing from caregiver support as one of the attachment components was different in terms of gender, where the girls had higher scores. The mean scores of parenting style, attachment, and moral development were also different in terms of parents' education, but it was not statistically significant.

The moral development of children had a significant positive relationship with permissive, authoritarian, and

authoritative parenting styles ($P=0.001$). This finding is consistent with the results of Rahbar and Salaripour [17], Babajanzadeh and Otaghsara [19], Morvati et al. [23]. Zokaei's study found no significant relationship between authoritarian parenting style and social development [18]. In our study, there was also a significant relationship between children's moral development and attachment. This result is consistent with the results of Shahri [24], Pour Movadat [25], and Safaei [26]. In Septani et al.'s study, a family with four children was selected, and its authoritative parenting method and secure attachment were assessed. In contrast, in our study, 128 children and their mothers participated, and the children's attachment was measured as a mediating variable. The results regarding the mediating role of children's attachment in the relationship between parenting styles and moral development were consistent with the results of Ghorbani [27] and Peymannia [28].

When parents are consistent in their parenting styles, they provide their children with assertive and trusting behaviors; they listen to their children and promote dialogue with them. Their discipline is accompanied by warmth, logic, and flexibility, and they give their children freedom to some extent. This treatment helps children develop their social behavior [17]. Authoritarian style is an inefficient method that can cause various emotional, moral, and behavioral problems in children [15]. However, children of authoritative parents show positive social behaviors such as cooperation, love, empathy, etc. A healthy parenting style can predict children's social and moral characteristics [3]. Parents are

Table 4. Results of regression analysis to examine the relationship of parenting styles and attachment with moral development in children

Model	R	R ²	Adjusted R ²	Std. Error	F	Sig.
PSQ - MDQ	0.746	0.557	0.547	12.89188	52.0	0.000
KCAQ - MDQ	0.713	0.509	0.493	13.63205	31.86	0.000

Archives of
Rehabilitation

KCAQ: The Kinship Center Attachment Questionnaire; PSQ: Parenting Styles Questionnaire; MDQ: Moral Development Questionnaire.

Table 5. Regression coefficients

	Model	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
PSQ	Constant	78.254	18.156		4.310	0.000
	Permissive	1.704	0.349	0.435	4.883	0.000
	Authoritarian	1.365	0.628	0.190	2.173	0.032
	Authoritative	1.467	0.350	0.376	4.197	0.000
KCAQ	Constant	123.720	14.595		8.477	0.000
	Positive adjustment/development	1.551	0.489	0.336	3.172	0.002
	Negative behavior	2.671	0.738	0.384	3.619	0.000
	Emotional reactivity	-1.599	0.521	-0.264	-3.066	0.003
	Distancing from caregiver support	-1.011	0.785	-0.114	-2.289	08000

KCAQ: The Kinship Center Attachment Questionnaire; PSQ: Parenting Styles Questionnaire; MDQ: Moral Development Questionnaire.

the source of children’s social experiences due to their emotional dependence on them, which ultimately leads to the formation of moral values during childhood and adulthood. The formation of secure attachment seems to be the basis of a healthy moral orientation. Secure attachment develops in childhood when parents respond to the children’s needs. The children can explore the environment with a sense of security and confidence to confront challenges. According to attachment theory, the initial interaction of a child with a caregiver takes the form of internal beliefs. The effects of attachment in childhood extend to adulthood in the areas of moral development and close relationships. This study had some limitations, including the lack of similar studies in Iran and other countries, a high number of questions that made children tired, and the lack of cooperation of some mothers in completing questionnaires.

Parents use various parenting styles in dealing with their children, but the predominant style is the permissive style. In addition to the direct effect, children’s attachment is indirectly related to their moral development. Moral develop-

ment is formed in the safe context of the family and during the communication and emotional interaction of parents with children; thus, children direct their behaviors accordingly. Insecure, avoidant, and ambivalent people are underprivileged due to deviation from the main path of the attachment system. The results of this study can provide important information to parents, teachers, and educators. If parents pay attention to their children’s needs with more kindness and sensitiveness, the children’s attachment can be more secure. Since secure attachment develops in childhood, the moral development of adolescents and youth depends on their attachment in childhood. For parents who raise their children with permissive and authoritative styles, teaching parenting skills and familiarity with parenting techniques can help them promote their children’s moral development. They should be reminded that the child’s psychological and cultural personality is established before the age of 6 when the child spends more time in the family.

Table 6. Results of sobel test for examining the mediating role of attachment in the relationship between parenting styles and moral development

Independent variable	Dependent variable	B	β	Std. Error	R	R ²	Sig.
Parenting styles	Attachment	0.60	0.87	0.030	0.87	0.76	0.000
Attachment	Moral development	1.32	0.49	0.211	0.49	0.24	0.000

KCAQ: The Kinship Center Attachment Questionnaire; PSQ: Parenting Styles Questionnaire; MDQ: Moral Development Questionnaire.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines

This study was approved by the Ethics Committee of the University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences (Code: IR.USWR.REC.1399.043). All ethical principles are considered in this article. The participants were informed about the purpose of the research and its implementation stages. They were also assured about the confidentiality of their information. They were free to leave the study whenever they wished, and if desired, the research results would be available to them.

Funding

The paper was extracted from the MA. thesis of the first author at the Department of Preschool Education, Faculty of Educational Sciences and Social Welfare, University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences, Tehran.

Authors' contributions

Conceptualization: Farzaneh Ismaili, Siamak Tahmasebi, Alireza Mohammadi Aria; Research: Pouria Reza Soltani; Editing and finalizing: Farzaneh Ismaili and Siamak Tahmasebi.

Conflict of interest

The authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

The authors would like to thank the Education Organization of Tehran Province and the parents of children who participated in this study.

This Page Intentionally Left Blank

مقاله پژوهشی

بررسی ارتباط بین سبک‌های فرزندپروری با رشد اخلاقی کودکان پیش از دبستان با میانجی‌گری دلبستگی کودک

فرزانه اسمعیلی^۱، *سیامک طهماسبی^۱، علیرضا محمدی آریا^۱، پوریا رضاسلطانی^۱

۱. گروه پیش‌دبستانی، دانشکده علوم تربیتی و رفاه اجتماعی، دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی، تهران، ایران.

چکیده

تاریخ دریافت: ۰۸ آذر ۱۳۹۹

تاریخ پذیرش: ۲۲ فروردین ۱۴۰۰

تاریخ انتشار: ۰۹ مهر ۱۴۰۰

اهداف: خانواده مانند دانشگاهی است که در آن آموزش درس انسانیت و اخلاق که پایه اساسی سعادت انسان را تشکیل می‌دهد بر عهده والدین است که باید از کودکی شروع شود. رشد اخلاقی از موارد مهم در درک کودکان از قوانین و معیارهای اخلاقی در جهت جلوگیری از گناه تا عمل به رفتار اخلاقی است. کمبود رشد اخلاقی، اضطراب و افسردگی، کودکان را در معرض بیشتر رفتارهای جامعه‌ستیزی و خودکشی قرار می‌دهد. در این راستا فرزندپروری و دلبستگی به عنوان رهاورد مرتبط با رشد اخلاقی در هر خانواده‌ای مطرح است. این مطالعه با هدف تعیین رابطه بین سبک‌های فرزندپروری با رشد اخلاقی با میانجی‌گری دلبستگی در کودکان پیش‌دبستانی شهر تهران انجام گرفت.

روش بررسی: این مطالعه توصیفی همبستگی روی ۱۲۸ نفر از هشت مدرسه پیش‌دبستانی در استان تهران در نیمه دوم سال ۱۳۹۸ انجام شد. نمونه‌گیری به صورت طبقه‌ای انجام شد. داده‌های پژوهش با استفاده از پرسش‌نامه فرزندپروری بامریند (۱۹۷۲)، پرسش‌نامه دلبستگی هالبرن و کاپنبرگ (۲۰۰۶) و پرسش‌نامه رشد اخلاقی لطف‌آبادی (۱۳۸۴) از طریق پخش بین نمونه آماری جمع‌آوری شدند. پایایی پرسش‌نامه سبک‌های فرزندپروری برای مقیاس آزادگذاری ۰/۶۹، برای استبدادی ۰/۷۷ و برای اقتدار منطقی ۰/۷۳ گزارش شده است و در مقیاس کلی، ۰/۹۰ به دست آمد. پایایی اولیه پرسش‌نامه روابط میانی دلبستگی در مطالعه سازندگان پرسش‌نامه بر اساس همبستگی درونی، ۰/۸۵ و بر اساس روش دومیه کردن ۰/۸۳ گزارش شده است. پایایی پرسش‌نامه رشد اخلاقی با روش آلفای کرونباخ برای کل پرسش‌نامه بالای ۰/۷ گزارش شد. اعتبار ابزارها با استفاده از شاخص روایی محتوایی مورد تأیید قرار گرفت و پس از حصول اطمینان از روایی و پایایی ابزار، پرسش‌نامه‌ها به صورت مصاحبه از دانش‌آموزان پرسیده شد. داده‌ها توسط آزمون‌های کولموگوروف اسمیرنوف، همبستگی چندگانه (اینتر)، تحلیل واریانس و رگرسیون چندگانه (هم‌زمان) با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۱ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: مشارکت‌کنندگان در این تحقیق شامل ۶۴ نفر (۵۰ درصد) زن و ۶۴ نفر (۵۰ درصد) مرد بودند. نتایج آزمون رگرسیون حاکی از آن است که سبک‌های فرزندپروری با رشد اخلاقی (با ضریب رگرسیون ۰/۷۴ و ضریب تعیین تعدیل‌یافته ۰/۵۴) و همچنین دلبستگی با رشد اخلاقی (با ضریب رگرسیون ۰/۷۱ و ضریب تعیین تعدیل‌یافته ۰/۴۹) ارتباط معنی‌داری دارند ($P < 0.001$). نتایج آزمون رگرسیون نشان داد به ازای تغییر در یک واحد انحراف‌معیار سبک‌های فرزندپروری آزادگذاری، استبدادی و منطقی میزان رشد اخلاقی کودکان پیش از دبستان به ترتیب به اندازه ۰/۴۳۵، ۰/۱۹۰ و ۰/۳۷۶، همچنین در مورد مؤلفه‌های دلبستگی تکامل انطباقی، واکنش‌های هیجانی، رفتارهای منفی و دوری‌گزیدن از حمایت‌چهره دلبستگی (فرد مراقب) میزان رشد اخلاقی کودکان پیش از دبستان به ترتیب به اندازه ۰/۳۳۶، ۰/۳۸۴، ۰/۲۶۴ و ۰/۱۱۴- قابل پیش‌بینی هستند. نتایج آزمون سوبل (با بتا و خطای استاندارد معادله رگرسیون) نشان داد که متغیر دلبستگی به‌عنوان میانجی (غیرمستقیم) با میزان ۲/۲۹، در رابطه سبک‌های فرزندپروری با رشد اخلاقی تأیید می‌گردد.

نتیجه‌گیری: نتایج حاصل از این مطالعه نشان داد بین رشد اخلاقی با شیوه‌های آزادگذاری، استبدادی و اقتدار منطقی والدین رابطه مثبت معنی‌داری در سطح اطمینان ۰/۰۱ وجود دارد. دلبستگی علاوه بر اثر مستقیم بر رشد اخلاقی، به صورت غیرمستقیم در ارتباط بین سبک‌های فرزندپروری با رشد اخلاقی تأثیر معنی‌داری دارد و گویای این مطلب است که سبک‌های فرزندپروری و دلبستگی در کودکان پیش‌دبستانی تا چه اندازه می‌تواند، رشد اخلاقی کودکان را پیش‌بینی کند. در آخر، دلبستگی به عنوان میانجی بین سبک‌های فرزندپروری با رشد اخلاقی عمل می‌کند؛ بنابراین لازم است با برنامه‌ریزی و پیگیری‌های لازم در جهت بهبود و ارتقای رشد ذهنی کودکان در مدارس پیش‌دبستانی اقدام شود. زمانی که والدین در روش‌های تربیتی خود در مورد فرزندشان ثابت‌قدم هستند، رفتارهای ابراز وجود و اعتماد را به آن‌ها ارائه می‌دهند، به گفته‌های کودکان خود گوش می‌سپارند و گفت‌وگو با آن‌ها را ترویج می‌دهند، همچنین روش انضباطی آنان توأم با گرمی، منطقی و انعطاف‌پذیری است و تا حدی به کودکان خود آزادی (سبک سهل‌گیرانه که در پژوهش‌های دیگر ارائه نشده است) می‌دهند، کودکان رشد اجتماعی بیشتری را نشان می‌دهند.

کلیدواژه‌ها:

سبک‌های فرزندپروری، رشد اخلاقی، دلبستگی، پیش‌دبستانی، کودک

* نویسنده مسئول:

دکتر سیامک طهماسبی

نشانی: تهران، دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی، دانشکده علوم تربیتی و رفاه اجتماعی، گروه پیش‌دبستانی.

تلفن: ۳۳۱۸۸۲۴ (۹۳۷) ۹۸+

رایانامه: siyamak.tahmasebi@gmail.com

مقدمه

و سرزنش آن‌ها را فراهم نیاورند [۹]. سبک‌های فرزندپروری، روش‌هایی هستند که والدین برای تربیت فرزندان خود به کار می‌گیرند و بیانگر نگرش‌هایی است که آن‌ها نسبت به فرزندان خود دارند و قوانین و معیارهایی که برای فرزندان خود اعمال می‌کنند [۸]. تمام آنچه که فرزند در آینده با آن مواجه می‌شود و نوع برخوردشان با مسائل و مشکلات در زندگی را می‌توان ناشی از همین سبک‌های فرزندپروری دانست. فرزندپروری والدین در سبک‌های گوناگون (مقتدرانه، مستبدانه، سهل‌گیرانه) می‌تواند بر نوع شخصیت و رفتار فرزندان تأثیرات متفاوتی بگذارد [۱۰]. والدین قاطع و اطمینان‌بخش، در این الگو والدین پرمحبت بوده که در عین حال رفتار کودکان را کنترل کرده و انتظار بالایی را در خصوص رفتار مبتنی بر بلوغ کودکان اعمال می‌کنند. والدین مستبد، در این الگو بسیار کنترل‌کننده و پرتوقع هستند و از نظر عاطفی سرد بوده و ارتباط چندانی با کودکان خود ندارند. والدین سهل‌گیر در این الگو والدین پرمحبت بوده، ولی هیچ‌گونه کنترلی بر رفتار کودکان اعمال نمی‌کنند [۱۱]. روش صحیح تربیت و فرزندپروری که والدین به کودکان خود انتقال می‌دهند، منجر به ایجاد سلامت پایدار و قابل توجهی می‌شود؛ چرا که این رابطه باعث افزایش سلامت و همچنین موجب رشد و تحول اخلاقی، اجتماعی و زیستی می‌شود [۱۲].

مهم‌ترین عامل تعیین‌کننده شخصیت افراد در بزرگسالی، رابطه مراقب به‌ویژه مادر با کودک است. تمایل کودک به داشتن رابطه‌ای صمیمی با عده‌ای و احساس امنیت بیشتر در حضور آن‌ها را دل‌بستگی می‌نامند [۱۳]. به عقیده کارشناسان، روان‌آزردگی‌ها و اختلال‌های شخصیت، نتیجه محرومیت کودک از مراقبت مادرانه یا عدم ثبات آن است که باعث شکل‌گیری دل‌بستگی می‌شود. دل‌بستگی بین مادر و کودک شالوده رشد اخلاقی کودک را در سال‌های آینده پی‌ریزی می‌کند [۱۴]. سیستم اکتشافی که ارتباط نزدیکی با سیستم دل‌بستگی دارد، با ارائه اطلاعاتی درباره محیط، چگونگی استفاده از ابزار، ساخت وسایل، به دست آوردن غذا و برطرف کردن موانع فیزیکی، بقای کودک را تأمین می‌کند و باعث تحول مهارت‌های اجتماعی می‌شود. بنابراین والدین، مربیان و اولیای جامعه آرزو دارند که افراد بااخلاق تربیت کنند تا جامعه‌ای سالم داشته باشیم [۱۵]. والدینی که دل‌بستگی ایمن با فرزندان خود دارند و فرزندان خود را با سبک فرزندپروری مقتدرانه پرورش می‌دهند، کودکان با ظرفیت‌های اجتماعی، عاطفی و اخلاقی تولید می‌کنند که رشد بسیار خوبی دارند [۱۶].

مهاسنه و همکاران در مطالعه‌ای به بررسی ارتباط بین استایل‌های آموزش و سبک‌های دل‌بستگی بزرگسالان در بین دانشجویان کشور اردن پرداختند. نتایج نشان داد همبستگی مثبت و معنی‌داری بین سبک‌های فرزندپروری مقتدرانه و دل‌بستگی ایمن وجود دارد و همچنین همبستگی منفی بین فرزندپروری سهل‌انگانه و سبک‌های دل‌بستگی ایمن را پیش‌بینی

خانواده مانند دانشگاهی است که در آن درس انسانیت و اخلاق یا عکس آن داده می‌شود که برای کودک سرنوشت‌ساز است. از دیدگاه روان‌شناسی، جریان تغییر و روند شکل‌گیری و درک اخلاقیات از زمان شیرخوارگی تا مرحله بلوغ بشر است [۱]. از جمله موارد مهم و تأثیرگذار در درک کودکان از قوانین و معیارهای اخلاقی، در جهت جلوگیری از گناه تا عمل به رفتار اخلاقی، رشد اخلاقی است [۲]. ضرورت توجه به ارزش‌های اخلاقی در زمانه ما بیش از هر زمان دیگری احساس می‌شود، به دلیل اینکه تحولات اجتماعی سیاسی سبب شده‌اند نظام‌های اخلاقی سنتی کارایی قبلی خود را از دست بدهند [۳]. رشد اخلاقی به معنای تغییر در چگونگی استدلال کودکان در امور اخلاقی، نگرش آنان نسبت به قانون‌شکنی و رفتار آنان در مواجهه با مسائل اخلاقی است. همچنین رشد اخلاقی بر پیدایش، تحول و درک اخلاق از کودکی تا بزرگسالی متمرکز است که در این زمینه اخلاقیات به عنوان تعیین‌کننده دستوراتی شامل اینکه افراد چطور با رعایت عدالت، کمک به یکدیگر و درستی با دیگران رفتار کنند، عمل می‌کند [۴]. دستیابی به رشد اخلاقی، به دلیل آن که پیامدی چون تمجید و ستایش افراد جامعه را در پی خواهد داشت. سبب خواهد شد انسان در زندگی مورد تکریم و تحسین دیگران قرار بگیرد و آشکار است زمانی که شخصی در دید دیگران بزرگ و محترم جلوه کند، از فواید زیادی از جمله مورد اقبال قرار گرفتن، عزت داشتن و عدم سرزنش و ... برخوردار خواهد بود [۵].

جان لاک معتقد است کودک وقتی متولد می‌شود، ذهن او چون لوح سفیدی است که هیچ‌گونه نقشی در آن وجود ندارد. این رفتار خانواده است که تجربیات تعیین‌کننده‌ای را برای فرزندان فراهم می‌کند و اگر در خانواده، اجازه ابراز عقیده و بیان داده نشود، چه از نظر اخلاقی و چه از نظر عاطفی، بر رفتار و شخصیت فرزندان تأثیر منفی خواهد گذاشت [۵]. کمبود رشد اخلاقی، اضطراب و افسردگی، کودکان را در معرض رفتارهای جامعه‌ستیز و خودکشی قرار می‌دهد [۶]. بررسی‌ها نشان می‌دهد عقاید و باورهای والدین، شیوه‌های تربیتی آن‌ها، جو عاطفی حاکم بر خانواده و امکانات و موقعیت‌های فرهنگی خانواده، نقش مهمی در پرورش قضاوت اخلاقی و شکل‌گیری شخصیت کودک و نوجوان دارند [۷]. کودکان همواره از خانواده می‌آموزند و با والدین خود همانندسازی می‌کنند. هرگز نباید کودک را عامل اصلی رفتارهای سازش‌نا یافته یا نامطلوبی که از او مشاهده می‌کنیم، در نظر بگیریم [۸]. حتی هرگونه افراط و آسان‌گیری یا محدودیت توسط والدین عواقب ناخوشایندی برای کودکان به دنبال دارد و ممکن است منجر به رشد ناقص کودکان و بروز مشکلات رفتاری و هیجانی مختلف از جمله رشد اخلاقی ناکافی و نامطلوب شود [۴]. والدین با اجرای رویکردهای تربیتی صحیح، می‌توانند به طریقه‌ای زمینه خوب و بد اعمال را به کودکانشان یاد بدهند که موجبات تحقیر

نمونه‌گیری طبقه‌ای انتخاب شد. معیارهای ورود به مطالعه شامل تمایل به شرکت در مطالعه، تحصیلات پدر و مادر و عدم مشکل ذهنی (کودکان عادی) بود. پرسش‌نامه‌هایی که به صورت ناقص پاسخ داده شده بودند از مطالعه خارج شدند. از تمامی آزمودنی‌ها، رضایت کتبی آگاهانه گرفته شد. تمام افراد با کسب اطمینان از محفوظ ماندن اطلاعات شخصی نزد محقق، با امضا کردن رضایت‌نامه که در ابتدای پرسش‌نامه تحقیق آمده بود آمادگی خود را برای شرکت در این تحقیق اعلام کردند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها شامل پرسش‌نامه رشد اخلاقی (که به صورت مصاحبه از کودک پرسیده شد)، پرسش‌نامه فرزندپروری و پرسش‌نامه دلبستگی بود که در اختیار والدین دانش‌آموزان قرار گرفت.

پرسش‌نامه شیوه‌های فرزندپروری بامریند

پرسش‌نامه شیوه‌های فرزندپروری بامریند^۱ (۱۹۷۲) اقتباسی است از نظریه اقتدار والدین که بر اساس نظریه بامریند از سه الگوی آزادگذاری، استبدادی و اقتدارمنطقی والدین جهت بررسی الگوهای نفوذ و شیوه‌های فرزندپروری ساخته شده است. پایایی این پرسش‌نامه برای آزادگذاری ۰/۶۹، برای استبدادی ۰/۷۷ و برای اقتدار منطقی ۰/۷۳ گزارش شده است [۲۱].

پرسش‌نامه روابط میانی دلبستگی (KCAQ)

پرسش‌نامه روابط میانی دلبستگی توسط هالپرن و کاپنبرگ (۲۰۰۶) جهت سنجش دلبستگی کودکان در دوره سنی میانی کودکی (قبل از دبستان و دبستان؛ ۳ تا ۱۲ ساله) طراحی شده و توسط مادر تکمیل می‌شود. پایایی اولیه پرسش‌نامه KCAQ در مطالعه سازندگان پرسش‌نامه بر اساس همبستگی درونی، ۰/۸۵ و بر اساس روش دونیمه کردن ۰/۸۳ گزارش شده است (جدول شماره ۱). همبستگی بین نمرات آزمون اولیه و آزمون مجدد در سطح ۰/۰۰۱ معنی‌دار بودند. لازم به ذکر است که در بررسی اصلی با ۴۰۰ آزمودنی نیز پس از انجام تحلیل عاملی، ضریب آلفای کرونباخ مورد بررسی قرار گرفته است [۲۲].

پرسش‌نامه رشد اخلاقی

پرسش‌نامه رشد اخلاقی کودکان توسط دکتر لطف‌آبادی (۱۳۹۰) برای سنجش رشد اخلاقی کودکان ۵ تا ۱۱ سال ساخته شده است. این پرسش‌نامه دارای ۱۸ سؤال و ۶ زیرمقیاس است که وضعیت رشد اخلاقی کودکان و عوامل اجتماعی و روانی مؤثر بر آن را بررسی می‌کند. روایی صوری و محتوایی این ابزار توسط اساتید مورد تأیید قرار گرفته و پایایی آن با روش آلفای کرونباخ برای کل پرسش‌نامه بالای ۰/۷ گزارش شده است [۱۷].

ابتدا نرمال بودن توزیع داده‌های کمی با استفاده از آزمون

می‌کند [۱۶]. در مطالعه رهبر و سالاری‌پور که با هدف بررسی رابطه بین سبک‌های فرزندپروری و دلبستگی با رشد اخلاقی کودکان دبستان در بندر جاسک انجام شد، نتایج نشان داد رشد اخلاقی با سبک فرزندپروری استبدادی دارای رابطه معکوس و معنی‌دار و با سبک اقتدار منطقی و سبک دلبستگی ایمن دارای رابطه مستقیم و معنی‌داری است [۱۷]. نتایج مطالعه فرزادی و همکاران در زمینه بررسی رابطه علی بین شیوه‌های فرزندپروری، سبک‌های دلبستگی و بی‌انضباطی با میانجی‌گری خودتنظیمی هیجانی، مهارت‌های اجتماعی و نظریه ذهن نشان داد شیوه‌های فرزندپروری (فرزندپروری مقتدرانه، مستبدانه و سهل‌گیرانه) و سبک‌های دلبستگی (ایمن، نایمن اجتنابی و دوسوگرا) علاوه بر اثر مستقیم بر بی‌انضباطی، از طریق متغیرهای میانجی خودتنظیمی هیجانی و مهارت‌های اجتماعی نیز بر بی‌انضباطی مؤثر هستند. متغیر نظریه ذهن در مدل پیشنهادی به عنوان متغیر میانجی در مدل اصلاح‌شده شناخته نشد و فقط دارای اثر مستقیم بر بی‌انضباطی بود [۱۰]. در مطالعه‌ای که ترکش‌دوز و فرخ‌زاد با هدف بررسی رابطه اختلالات رفتاری کودکان با سبک‌های فرزندپروری و سبک‌های دلبستگی در دانش‌آموزان ابتدایی شهر تهران انجام دادند، نتایج نشان داد اختلالات رفتاری، همبستگی مثبت با سبک فرزندپروری مستبدانه و سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه دارد. اختلالات رفتاری دارای همبستگی با سبک فرزندپروری مقتدرانه نبود. همچنین اختلالات رفتاری دارای همبستگی منفی با سبک دلبستگی ایمن و سبک دلبستگی دوسوگرا / اضطرابی بود [۲۰-۱۸].

اگرچه مطالعات متعددی به بررسی رابطه بین سبک‌های فرزند پروری و دلبستگی با رشد اخلاقی کودکان پرداخته‌اند؛ اما مطالعاتی که دلبستگی را به صورت غیرمستقیم (میانجی‌گری) بررسی نماید، بسیار اندک است؛ بنابراین مطالعه حاضر با هدف بررسی رابطه بین سبک‌های فرزند پروری با رشد اخلاقی کودکان پیش از دبستان با میانجی‌گری دلبستگی کودکان، در سال ۱۳۹۸ انجام گردید. تا با تعیین رابطه بین سبک‌های فرزند پروری با رشد اخلاقی کودکان پیش از دبستان نقاط ضعف و قوت هر کدام از این روش‌ها، سبب اعتلای رشد اخلاقی شوند. همچنین با میانجی‌گری دلبستگی در این بین، در اولین سال‌های طلایی زندگی کودک تأثیرگذار باشند قرار دارند، گام برداشت.

روش بررسی

این پژوهش از نوع توصیفی بود که به صورت مقطعی طی سال ۱۳۹۸ در یک دوره زمانی شش‌ماهه، در مدارس پیش‌دبستانی شهر تهران انجام گرفت. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان پیش‌دبستانی دخترانه و پسرانه شهر تهران بود. نمونه آماری از کودکان شش‌ساله مراکز پیش‌دبستانی در مناطق شمال، غرب، شرق و جنوب تهران به تعداد ۱۲۸ نفر به روش

جدول ۱. ضرایب پایایی به روش آلفای کرونباخ و بازآزمایی برای مؤلفه‌های پرسش‌نامه (KCAQ)

مؤلفه‌های پرسش‌نامه		پسران		دختران	
		ضریب آلفا	ضریب بازآزمایی	ضریب آلفا	ضریب بازآزمایی
تکامل انطباقی مثبت		۰/۷۸	۰/۷۳	۰/۸۳	۰/۸۹
رفتارهای منفی		۰/۷۱	۰/۸۸	۰/۷۷	۰/۹۰
واکنش‌های هیجانی		۰/۷۲	۰/۸۵	۰/۷۹	۰/۸۴
دوری گزیدن از حمایت چهره دل‌بستگی		۰/۸۵	۰/۹۱	۰/۷۱	۰/۹۴
نمره کل		۰/۷۳	۰/۸۱	۰/۷۸	۰/۸۶

توانبخشنی

به‌دست‌آمده برای متغیرهای سبک‌های فرزندپروری و رشد اخلاقی میانگین بیشتری دارند که بیانگر آن است که هرچه میزان میانگین بیشتر باشد، این متغیرها در وضعیت مناسب‌تری قرار دارند؛ به عبارت دیگر هرچه میزان میانگین بیشتر باشد، وضعیت سبک‌های فرزندپروری و رشد اخلاقی مناسب‌تر است. همچنین متغیرهای دل‌بستگی و زیرمقیاس‌های آن، از حد میانگین بیشتری دارند. هرچه میزان میانگین بیشتر باشد، بدان معنی است که این متغیرها در وضعیت مناسب‌تری قرار دارند.

با توجه به **جدول شماره ۳**، متغیرهای مورد نظر دارای توزیع نرمال هستند. همچنین شاخص‌های توزیع چولگی و کشیدگی نشان می‌دهد توزیع نمره‌های گروه نمونه در متغیرهای اندازه‌گیری شده (چولگی و کشیدگی) به توزیع نرمال میل دارند.

نتایج به‌دست‌آمده از آزمون رگرسیون در **جدول شماره ۴** حاکی از آن است که سبک‌های فرزندپروری با رشد اخلاقی و همچنین دل‌بستگی با رشد اخلاقی ارتباط معنی‌داری دارند ($P=0/0001$). در تبیین این نتایج می‌توان گفت روش‌های فرزندپروری، تربیت

کولموگروف اسمیرنوف توسط نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۱ بررسی شد و داده‌ها با روش‌های آمار توصیفی (فراوانی و فراوانی نسبی)، با استفاده از آزمون همبستگی چندگانه (اینتر)، تحلیل واریانس و مدل رگرسیون خطی در سطح معنی‌داری ۰/۰۵ مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفتند.

یافته‌ها

آمار توصیفی ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نمونه تحقیق نشان داد از نظر جنسیت، فراوانی شرکت‌کنندگان مرد (۶۴ نفر؛ ۵۰ درصد) و زن (۶۴ نفر؛ ۵۰ درصد) یکسان بود. از نظر سطح تحصیلات پدر، بیشترین فراوانی مربوط به مدرک دیپلم (۶۲ نفر؛ ۴۸/۴ درصد) و کمترین فراوانی مربوط به مدرک کارشناسی ارشد (۸ نفر؛ ۶/۳ درصد) بود. از نظر سطح تحصیلات مادر، بیشترین فراوانی به مدرک دیپلم (۶۱ نفر؛ ۴۷/۷ درصد) و کمترین فراوانی به مدرک کارشناسی ارشد (۳ نفر؛ ۲/۳ درصد) تعلق داشت.

بر اساس یافته‌های **جدول شماره ۲**، میانگین نمره کل

جدول ۲. آماره‌های توصیفی متغیرهای دل‌بستگی، سبک‌های فرزندپروری و رشد اخلاقی

متغیرها	مؤلفه‌ها	میانگین \pm انحراف معیار	کمترین	بیشترین
	تکامل انطباقی مثبت	۲۲/۳۵۱۶ \pm ۴/۱۵	۱۳/۰۰	۳۰/۰۰
	واکنش هیجانی	۱۵/۵۳ \pm ۲/۷۵	۸/۰۰	۲۰/۰۰
دل‌بستگی	رفتارهای منفی	۲۴/۳۲ \pm ۳/۱۶	۱۵/۰۰	۳۰/۰۰
	دوری گزیدن از حمایت چهره دل‌بستگی / فرد مراقب	۱۶/۲۸ \pm ۲/۱۶	۱۰/۰۰	۲۰/۰۰
	نمره کل	۷۹/۴۴ \pm ۷/۶۰	۵۸/۰۰	۹۷/۰۰
سبک‌های فرزندپروری	شیوه آزادگذاری	۳۹/۵۲ \pm ۴/۸۸	۲۵/۰۰	۴۹/۰۰
	شیوه استبدادی	۴۰/۶۲ \pm ۲/۶۶	۳۵/۰۰	۴۶/۰۰
	شیوه اقتدار منطقی	۳۹/۳۵ \pm ۴/۹۰	۲۶/۰۰	۴۹/۰۰
رشد اخلاقی	رشد اخلاقی	۱۹۳/۰۵ \pm ۱۴/۱۹	۱۲۵/۰۰	۲۳۲/۰۰

توانبخشنی

جدول ۳. نتایج نرمال بودن توزیع داده‌ها

متغیر	چولگی	کشیدگی
دلبستگی	-۰/۵۶۹	۲/۰۰۷
فرزندپروری	-۰/۹۰۱	۱/۲۳۴
رشد اخلاقی	-۲/۰۴۷	۲/۱۶۵

توانبخشنی

مستقیم مبتنی است. اثر غیرمستقیم ab یک برآورد خاص نمونه از اثر غیرمستقیم در جامعه (TaTb) است که در معرض واریانس نمونه‌گیری قرار دارد. با داشتن برآوردی از خطای استاندارد ab و با فرض نرمال بودن داده‌ها و توزیع نمونه‌گیری ab می‌توان یک p -value برای ab به دست آورد. با توجه به نتایج جدول شماره ۶، در آزمون سوبل مشخص شد که متغیر سبک‌های دلبستگی به عنوان متغیر میانجی شناخته می‌شود. میزان Z برابر $۲/۹۶$ است که چون بیشتر از $۱/۹۶$ است تأثیر متغیر سبک‌های دلبستگی بر رابطه سبک‌های فرزندپروری با رشد اخلاقی تأیید می‌شود.

بحث

این مطالعه با هدف تعیین رابطه سبک‌های فرزندپروری با رشد اخلاقی کودکان مراکز پیش‌دبستانی آموزش و پرورش با میانجی‌گری دلبستگی تحت نظر آموزش و پرورش استان تهران انجام شد. میزان سبک فرزندپروری استبدادی بر حسب جنسیت متفاوت بوده و نگرش زنان نسبت به این قضیه بیشتر بوده است که علت این تفاوت را باید در جامعه پژوهش‌شده جست‌وجو و بررسی کرد و مؤلفه دوری‌گزیدن و دلبستگی نیز بر حسب جنسیت متفاوت بوده و میانگین آن در بین دختران بیشتر بوده است. میانگین سبک فرزندپروری، دلبستگی و رشد اخلاقی بر حسب تحصیلات پدر و مادر به لحاظ مقدار عددی متفاوت بوده است، اما به لحاظ آماری ارتباط معنی‌داری ندارد.

با توجه به نتایج، بین نمره رشد اخلاقی با شیوه‌های آزادگذاری، استبدادی و اقتدار منطقی والدین رابطه مثبت معنی‌داری در سطح اطمینان $۰/۰۰۱$ وجود داشت که با نتایج پژوهش‌های رهبر و سالاری‌پور [۱۷]، باباجان‌زاده و خان‌محمدی [۱۹]، مروتی و همکاران [۲۳] و سپتانی و همکاران [۱۴] مطابقت دارد. در مطالعه ذکایی‌فر و همکاران، بین سبک فرزندپروری مستبدانه و رشد اجتماعی رابطه معنی‌داری وجود نداشت [۱۸]. همچنین بین

صمیمانه و بحث درباره مسائل اخلاقی، به درک اخلاقی در کودکان کمک می‌کنند. نوجوانانی که والدین آن‌ها با دلسوزی تمام گوش می‌کنند، سؤال‌های روشن‌گر می‌پرسند و آن‌ها را با استدلال سطح عالی مواجه می‌سازند، در رشد اخلاقی پیشرفت زیادی می‌کنند. در مقابل، نوجوانانی که والدین آن‌ها موعظه می‌کنند، از تهدیدها استفاده می‌کنند، یا اظهارات نیش‌دار بر زبان می‌آورند تغییر کمی کرده یا هیچ تغییری نمی‌کنند و در سطوح ابتدایی مراحل رشد اخلاقی متوقف می‌شوند.

یافته‌های جدول شماره ۵ نشان می‌دهد به ازای تغییر در یک واحد انحراف‌معیار سبک‌های فرزندپروری آزادگذاری، استبدادی و منطقی میزان رشد اخلاقی کودکان پیش از دبستان به ترتیب به اندازه $۰/۴۳۵$ ، $۰/۱۹۰$ و $۰/۳۷۶$ ، همچنین در مورد مؤلفه‌های دلبستگی تکامل انطباقی، واکنش‌های هیجانی، رفتارهای منفی و دوری‌گزیدن از حمایت چهره دلبستگی (فرد مراقب) میزان رشد اخلاقی کودکان پیش از دبستان به ترتیب به اندازه $۰/۳۳۶$ ، $۰/۳۸۴$ ، $۰/۲۶۴$ و $-۰/۱۱۴$ قابل پیش‌بینی هستند. کودکانی که از خانواده‌های مقتدر هستند نسبت به همسالان خود از خانواده‌های استبدادی، سهل‌گیر یا مسامحه‌گر، از نظر روانی و اجتماعی شایستگی بیشتری دارند. این نوجوانان مسئولیت‌پذیر، انطباقی، خلاق، کنج‌کاو و دارای اعتمادبه‌نفس هستند. از دیدگاه روان‌شناسان در میان سبک‌های مطرح‌شده در غرب، روش فرزندپروری مقتدرانه، بهترین و کارآمدترین روش تربیتی است، به طوری که فرزندان آن‌ها والدین آن‌ها روش مقتدرانه را به کار می‌برند در مقایسه با فرزندان آن‌ها که والدین آن‌ها از روش تربیتی آسان‌گیرانه، مستبدانه و مسامحه‌کارانه استفاده می‌کنند از مهارت‌های اجتماعی و عزت‌نفس بیشتری برخوردارند و نسبت به کودکان و نوجوانان دیگر امیدوارترند.

آزمون سوبل برای انجام استنباط در مورد ضریب اثر غیرمستقیم ab ، بر همان نظریه استنباط مورد استفاده برای اثر

جدول ۴. ارتباط بین سبک‌های فرزندپروری و دلبستگی با رشد اخلاقی

متغیر	ضریب همبستگی چندگانه	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل‌یافته	خطای معیار	تحلیل واریانس	سطح معنی‌داری
فرزندپروری با رشد اخلاقی	۰/۷۴۶	۰/۵۵۷	۰/۵۴۷	۱۲/۸۹۱۸۸	۵۲/۰۳	۰/۰۰۰۱
دلبستگی با رشد اخلاقی	۰/۷۱۳	۰/۵۰۹	۰/۴۹۳	۱۳/۶۳۲۰۵	۳۱/۸۶	۰/۰۰۰۱

توانبخشنی

جدول ۵. نتایج آزمون رگرسیون پیرامون تأثیر سبک‌های فرزندپروری و دلبستگی با رشد اخلاقی کودکان پیش از دبستان

متغیر	B	SE	beta	T	Sig.
مقدار ثابت	۷۸/۲۵۴	۱۸/۱۵۶		۴/۳۱۰	۰/۰۰۰۱
آزادگذاری	۱/۷۰۴	۰/۳۴۹	۰/۴۳۵	۴/۸۸۳	۰/۰۰۰۱
مستبدانه	۱/۳۶۵	۰/۶۲۸	۰/۱۹۰	۲/۱۷۳	۰/۰۳۲
مقتدرانه	۱/۴۶۷	۰/۳۵۰	۰/۳۷۶	۴/۱۹۷	۰/۰۰۰۱
مقدار ثابت	۱۳۳/۷۲۰	۱۴/۵۹۵		۸/۴۷۷	۰/۰۰۰۱
تکامل انطباقی مثبت	۱/۵۵۱	۰/۴۸۹	۰/۳۳۶	۳/۱۷۲	۰/۰۰۲
واکنش‌های هیجانی	۲/۶۷۱	۰/۷۳۸	۰/۳۸۴	۳/۶۱۹	۰/۰۰۰۱
رفتارهای منفی	-۱/۵۹۹	۰/۵۲۱	-۰/۲۶۴	-۳/۰۶۶	۰/۰۰۳
دوری گزیندن از حمایت چهره دلبستگی (فرد مراقب)	-۱/۰۱۱	۰/۷۸۵	-۰/۱۱۴	-۲/۲۸۹	۰/۰۰۰۱

توانبخشی

شیوه تربیتی را به نسل بعدی منتقل می‌کنند و کودکان را در معرض بسیاری از مشکلات اخلاقی قرار می‌دهند [۱۹]. کودکان والدین مقتدر رفتارهای مثبت اجتماعی مانند همکاری، محبت، همدلی و غیره را نشان می‌دهند. الگوی فرزندپروری سالم می‌تواند پیش‌بینی‌کننده خوبی برای ویژگی‌های اخلاقی اجتماعی کودکان باشد [۲]. تعامل اولیه بین کودک و مراقب اولیه کودک، به شکل باورهایی درون‌سازی و رمزگذاری می‌شود. این مراحل طی شده بر انتظارات شخص، هیجانات، دفاع‌ها و رفتار ارتباطی تأثیر می‌گذارد. همچنین اثرات دلبستگی کودکی به دوره بزرگسالی در قواعد عاطفی، شناختی و روابط نزدیک گسترش پیدا می‌کند [۶]. اضطراب و احساس نایمندی در مادر از طریق ایجاد محیط عاطفی تربیتی ناسالم، روابط تعاملی ناپه‌نجان بین مادر کودک و کاهش حساسیت مادری، از طریق مادر به کودک منتقل شده و کودک را در معرض خطر دلبستگی نایمن و انواع مشکلات روان‌شناختی و رفتاری قرار می‌دهد [۲۲]. والدین به دلیل وابستگی عاطفی به کودکان خود، منبع تجارب اجتماعی آنان به حساب می‌آیند که در نهایت همین تجارب به شکل‌گیری مقولات اخلاقی طی دوران کودکی و بزرگسالی منجر می‌شود. به نظر می‌رسد شکل‌گیری دلبستگی ایمن، پایه‌گرایش اخلاقی سالم است. همچنین به منظور جلوگیری از آسیب‌های جدی و جبران‌ناپذیر، شیوه‌های تربیتی مثبت موجب افزایش سطح سلامت روان‌شناختی کودکان، رفتار آنان و سلامت روان جامعه

نمره رشد اخلاقی با مؤلفه‌های دلبستگی کودک رابطه معنی‌داری وجود داشت که با پژوهش‌های شهری و غلامی [۲۴]، پورمودت و همکاران [۲۵] و صفایی [۲۶] همسو و هم‌جهت است. در پژوهش سپتانی در یک مطالعه موردی، یک خانواده با چهار کودک با روش فرزندپروری مقتدرانه و دلبستگی ایمن و پرسش‌نامه و مصاحبه با معلم و مادر بچه‌ها مورد بررسی قرار گرفت، ولی در این پژوهش سوالات از ۱۲۸ کودک و مادرشان پرسیده شد و دلبستگی کودک به عنوان متغیر میانجی مورد سنجش قرار گرفت. نتایج مربوط به متغیر میانجی در ارتباط بین سبک‌های فرزندپروری با رشد اخلاقی، با پژوهش‌های قربانی و امانی [۲۷] و پیمان‌نیا و برومندنسب [۲۸] همسو و هم‌جهت است.

در توجیه این بخش از نتایج می‌توان گفت زمانی که والدین در روش‌های تربیتی خود در مورد فرزندانشان ثابت‌قدم هستند، رفتارهای ابراز وجود و اعتماد را به آن‌ها ارائه می‌دهند، به گفته‌های کودکان خود گوش می‌سپارند و گفت‌وگو با آن‌ها را ترویج می‌دهند، همچنین روش انضباطی آنان توأم با گرمی، منطقی و انعطاف‌پذیری است و تا حدی به کودکان خود آزادی می‌دهند و کودکان رشد اجتماعی بیشتری را نشان می‌دهند [۱۸]. سبک فرزندپروری مستبدانه از سبک‌های تربیتی ناکارآمد است که باعث بروز مشکلات عاطفی، اخلاقی و رفتاری مختلفی در کودکان می‌شود. شیوه‌های تربیتی که در کودکی بر والدین اعمال شده، بر شیوه تربیتی آن‌ها اثر می‌گذارد و والدین این

جدول ۶. نتایج تحلیل میانجی‌گری متغیر سبک‌های دلبستگی در رابطه بین سبک‌های فرزند پروری با رشد اخلاقی

متغیر مستقل	متغیر وابسته	B	β	SE	R	R ²	Sig.
سبک‌های فرزند پروری	سبک‌های دلبستگی	۰/۶۰	۰/۸۷	۰/۰۳۰	۰/۸۷	۰/۷۶	۰/۰۰۰
سبک‌های دلبستگی	رشد اخلاقی	۱/۳۲	۰/۴۹	۰/۲۱۱	۰/۴۹	۰/۲۴	۰/۰۰۰

توانبخشی

می‌شود. چنان‌که از نتایج این تحقیق برمی‌آید، دلبستگی در نقش میانجی در ارتباط سبک‌های فرزندپروری با رشد اخلاقی عمل می‌کند. نتایج فوق با تحقیقات قربانی و امانی [۲۷] و پیمان‌نیا و برومندنسب [۲۸] همسوست.

در تبیین این یافته می‌توان گفت دلبستگی ایمن در زمان کودکی رخ می‌دهد. زمانی که والدین پاسخگوی نیازهای کودک هستند، به کودک اجازه داده می‌شود تا با حس امنیت به کاوش محیط بپردازد و به توانایی خود در مواجهه با چالش‌ها اعتمادبه‌نفس پیدا کند. طبق نظریه دلبستگی، تعامل اولیه بین کودک و مراقب اولیه کودک، به شکل باورهایی درونی می‌شود. از نقاط قوت مطالعه اثرات دلبستگی کودک به دوره بزرگسالی در حوزه‌های رشد اخلاقی و روابط نزدیک گسترش پیدا می‌کند. الگوی فرزند پروری سالم می‌تواند پیش‌بینی‌کننده خوبی برای ویژگی‌های اخلاقی اجتماعی کودکان باشند. همچنین از نقاط ضعف مطالعه؛ والدین به دلیل وابستگی عاطفی به کودکان خود، منبع تجارب اجتماعی آنان به حساب می‌آیند که در نهایت همین تجارب به شکل‌گیری مقولات اخلاقی طی دوران کودکی و بزرگسالی منجر می‌شود. این پژوهش نیز همانند بسیاری از پژوهش‌های دیگر با محدودیت‌هایی روبه‌رو بود که محققان سعی کردند آن را رفع کنند و می‌توان به مواردی نظیر کمبود پیشینه مشابه با موضوع پژوهش در ایران و خارج از کشور، زیاد بودن تعداد سؤالات پرسشنامه سبب خستگی دانش‌آموز، احساس مسئولیت نداشتن و انگیزه لازم در ارتباط با تکمیل پرسشنامه در بین برخی از مادران اشاره کرد.

نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد والدین از شیوه‌های مختلف سهل‌گیرانه، مستبدانه و مقتدرانه در برخورد با فرزندان خود استفاده نموده‌اند، اما سبک غالب سبک سهل‌گیرانه بوده است. دلبستگی، علاوه بر اثر مستقیم بر رشد اخلاقی، به صورت غیرمستقیم در رابطه بین سبک‌های فرزندپروری با رشد اخلاقی نقش دارد. رشد اخلاقی در بستر امن خانواده و در طی فرایند ارتباطی عاطفی والدین با فرزندان و نهادینه کردن آن‌ها در فرد حاصل می‌شود و بدین ترتیب افراد بر اساس آن رفتارهای خود را جهت می‌دهند؛ چیزی که افراد نایمن اجتنابی و دوسوگرا به واسطه انحراف از مسیر اصلی نظام دلبستگی از آن محروم هستند. نتایج این پژوهش می‌تواند اطلاعات مهمی را به والدین، معلمان و مربیان ارائه دهد. هر چقدر والدین با مهربانی و حساسیت بیشتری به نیازها و اشارات فرزندانشان توجه داشته باشند، دلبستگی ایمن کودکان افزایش می‌یابد. چون دلبستگی ایمن در زمان کودکی رخ می‌دهد، بنابراین رشد اخلاقی نوجوانان و جوانان بستگی به دلبستگی آنان در دوران کودکی دارد. آموزش مهارت‌های فرزندپروری و آشنایی والدین با شیوه‌های

فرزندپروری مقتدرانه برای ارتقای رشد اخلاقی فرزندان می‌تواند مفید و سودمند باشد، به دلیل اینکه شخصیت روانی و فرهنگی کودک تا قبل از شش‌سالگی پایه‌ریزی می‌شود و انسان این زمان را بیشتر در خانواده می‌گذراند. این پژوهش نیز همانند بسیاری از پژوهش‌های دیگر با محدودیت‌هایی روبه‌رو بود که محققان سعی کردند آن را رفع کنند و می‌توان به مواردی نظیر کمبود پیشینه مشابه با موضوع پژوهش در ایران و خارج از کشور، زیاد بودن تعداد سؤالات پرسشنامه (سبب خستگی دانش‌آموز) و نداشتن احساس مسئولیت و انگیزه لازم در ارتباط با تکمیل پرسشنامه در بین برخی از مادران اشاره کرد.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

طرح پژوهشی حاضر توسط معاونت پژوهشی و کمیته اخلاق دانشگاه بهزیستی و توانبخشی مورد تایید قرار گرفته است (کد: IR.USWR.REC.1399.043). اصول اخلاقی تماماً در این مقاله رعایت شده است. شرکت‌کنندگان اجازه داشتند هر زمان که مایل بودند از پژوهش خارج شوند. همچنین همه شرکت‌کنندگان در جریان روند پژوهش بودند. اطلاعات آن‌ها محرمانه نگه داشته شد.

حامی مالی

این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی نویسنده اول در گروه پیش‌دبستانی، دانشکده علوم تربیتی و رفاه اجتماعی، دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی، تهران است.

مشارکت نویسندگان

مفهوم‌سازی: فرزانه اسمعیلی، سیامک طهماسبی، علیرضا محمدی آریا؛ تحقیق و بررسی: پوریا رضا سلطانی؛ ویراستاری و نهایی‌سازی: فرزانه اسمعیلی و سیامک طهماسبی.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان این مقاله تعارض منافع ندارد.

تقدیر و تشکر

نویسندگان از سازمان آموزش و پرورش استان تهران و والدین کودکانی که در این پژوهش شرکت کردند تشکر می‌کنند.

References

- [1] Darvishi N. [Comparing moral growth from the perspective of Allameh Tabatabai and Kohlberg (Persian)]. *Journal of Research Culture, Special for Philosophy and Theology*. 2015; 8(20-21):125-50. http://fpq.bou.ac.ir/article_22029.html?lang=fa
- [2] Bosilki H. [Factors of children's moral development in the family (Persian)]. *Revelation Ethics*. 2017; 7(2):57-81. [DOI:20.1001.1.23833025.1396.7.2.4.1]
- [3] Mirzaei A. [Investigating the relationship between parenting patterns and moral and social development of third grade elementary students in amol based on Islamic perspective [MSc. thesis] (Persian)]. Sari: Mazandaran University; 2014. <https://elmnnet.ir/article/10729732-93237>
- [4] Shooa Kazemi M, Mir Mohammad Hossein Oshani SA, Naghib F. [The relationship between religious teachings of parents and moral development of primary school children (Persian)]. *Scientific Journal of Islamic Education*. 2015; 23(29):107-20. https://iej.ihu.ac.ir/article_200910.html?lang=fa
- [5] Jafari A, Rahmani H, Amirimajid M. [The prediction of moral judgment in talent and non-talent female students of elementary schools based on individual-family values and self-concept (Persian)]. *Research in Cognitive and Behavioral Sciences*. 2015; 6(2):65-80. [DOI:10.22108/CBS.2016.20995]
- [6] Masoodi Alavi A, Khaleghipour S, Vahabi Homabadi J. [Structural relationship moral values according to attachment style, spiritual well-being, life orientation and among all was unsupervised adolescents: Model of high moral (Persian)]. *Iranian Journal of Pediatric Nursing*. 2018; 4(3):15-24. <http://jpen.ir/article-1-209-en.html>
- [7] Janbozorgi M, Noori N, Agahheris M. [Teaching children ethics, social behavior and legality (Persian)]. Tehran: Arjmand; 2014. <http://opac.nlai.ir/opac-prod/bibliographic/3638571>
- [8] Hosseinzadeh M, Abbasi P, Shahrokhi H, Mahdavi N, Barzanjeh Atri S. [Maternal parenting styles and its relationship with emotional-behavioral problems in children with autism spectrum disorder referred to the autism center of Tabriz university of medical sciences (Persian)]. *Journal of Torbat Heydariyeh University of Medical Sciences*. 2020; 7(4):11-22. <http://jms.thums.ac.ir/article-1-732-fa.html>
- [9] Azad Manesh S, Sajadieh N, Bagheri K. [The exploration of aims and considerations of child's moral education from the perspective of Islamic view of action (Persian)]. *Biquarterly Journal of Islamic Education*. 2016; 11(23):151-73. http://islamicedu.rnu.ac.ir/article_1241_0.html?lang=en
- [10] Farzadi F, Behroozi N, Shehni Yailagh M. [The causal relationship between parenting styles attachment styles and indiscipline mediated by the emotional self-regulating mediation, social skills and Theory of Mind (Persian)]. *Journal of Family Psychology*. 2017; 3(2):3-16. <https://www.sid.ir/fa/Journal/ViewPaper.aspx?ID=296181>
- [11] Moradi Amin M, Ganji Nik M. [Approaches to child upbringing in theft by children (Persian)]. *Journal of Police Cultural Studies*. 2016; 3(1):133-49. magiran.com/p2230886
- [12] Asakerh H, Diba H. [The role of mother in the formation of moral conscience (Persian)]. *Akhlagh Religious & Research Quarterly*. 2019; 14(31):11-31. [DOI:10.22081/JARE.2019.52295.1281]
- [13] Hassanpoor A, Asalani F, Goudarzi Z. [Effectiveness of emotional skills training of mothers on reducing insecure attachment and behavioral issues among elementary students in Isfahan, Iran (Persian)]. *Journal of Research in Behavioural Sciences*. 2016; 13(4):625-30. [DOI:20.1001.1.17352029.1394.13.4.15.6]
- [14] Devi SM, Masitoh S, Bachri BS. The role of mother-child secure attachment and mother parenting styles toward social, emotional and moral development in children aged 5-6 years old. Paper presented at: 2nd International Conference on Education Innovation (ICEI 2018). 2018. [DOI:10.2991/icei-18.2018.1596]
- [15] Feeney JA, Karantzas GC. Couple conflict: insights from an attachment perspective. *Current Opinion in Psychology*. 2017; 13:60-4. [DOI:10.1016/j.copsy.2016.04.017] [PMID]
- [16] Mahasneh AM, Al-Zoubi ZH, Batayeh OT, Jawarneh MS. The relationship between parenting styles and adult attachment styles from Jordan university students. *International Journal of Asian Social Science*. 2013; 3(6):1431-41. [http://aessweb.com/pdf-files/ijass%203\(6\),%201431-1441.pdf](http://aessweb.com/pdf-files/ijass%203(6),%201431-1441.pdf)
- [17] Rahbar S, Salari Pour E. [Determining the relationship between parenting styles and attachment with moral development in primary school students in Bandar Jask (Persian)]. Paper presented at: National Conference on Primary Education . 26-27 December 2015; Birjand, Iran. 2015;1. <https://www.sid.ir/fa/seminar/ViewPaper.aspx?id=58384>
- [18] Zokaieifar A, Mousazadeh T. [The role of parental parenting styles in predicting social development of preschool children 5 and 6 (Persian)]. *Quarterly Social Psychology Research*. 2020; 10(37):87-100. [DOI:10.22034/SPR.2020.109698]
- [19] Babajan Zade Z, Khan Mohammadi O. [Investigating the relationship between parenting styles and the development of moral judgment of children 4-6 years old in Babol Kindergarten (Persian)]. Paper presented at: 2nd International Conference on Psychology, Educational Sciences and Lifestyle. 28 January 2016; Mashhad, Iran. <https://civilica.com/doc/497623/>
- [20] Tarkeshdooz S, Farokhzad P. [The Relationship between children behavioral disorders with parenting styles and attachment styles (Persian)]. *Journal of Community Health*. 2017; 4(2):118-26. [DOI:10.22037/ch.v4i2.14372]
- [21] Doodman P. [The relationship between parenting practices and accountability of high school students in Mehr Town (Persian)]. *Qom University of Medical Sciences Journal*. 2018; 12(4):51-60. [DOI:10.29252/qums.12.4.51]
- [22] Saedi F, Khanjani Z. [A comparative study of three attachment styles (safe, ambivalent, avoidant) in adolescents with internalizing symptoms of depression and anxiety (Persian)]. *Women and Family Studies*. 2018; 10(38):137-54. http://jwfs.iaut.ac.ir/article_545370.html
- [23] Morovati A, Vatankhah M, Morovati S. [Investigating the relationship between parents' parenting styles and social development of preschool children in Ardakan in 2015-2016 (Persian)]. Paper presented at: 4th Scientific Conference on Educational Sciences and Psychology, Social and Cultural Harms of Iran. 10 September 2016; Tehran, Iran. <https://civilica.com/doc/565568/>

- [24] Shahri K, Gholami S. [The relationship between parental attachment styles and aggression and social development of children aged 7 to 11 years (elementary school) in Behshahr (Persian)]. Paper presented at: 3rd International Conference on Psychology, Educational Sciences and Lifestyle. 25 August 2016; Mshhad, Iran. <https://civilica.com/doc/593537/>
- [25] Pourmavedat K, Hosseini Moghadam M, Pourmavedat M, Salah V. [Attachment styles as a precursor to aggression in preschool children (Persian)]. Paper presented at: 4th International Conference on Recent Innovations in Psychology. 13 July 2017; Tehran, Iran. <https://civilica.com/doc/670310/>
- [26] Safaee S. [The relationship between attachment style and social development in dyslexic and normal children (Persian)]. Journal of Exceptional Education. 2014; 14(1):29-35. <http://exceptionaleducation.ir/article-1-34-en.html>
- [27] Ghorbani A, Amani A. [Explanatory theoretical model for parenting styles, attachment styles and differentiation of couples (persian)]. Counseling Culture and Psychotherapy. 2015; 6(21):67-86. [DOI:10.22054/QCCPC.2015.4188]
- [28] Peyman Niya B, Borumand Nasab M. [The relationship between parents' parenting styles and adolescents' moral development based on Kohlberg's moral development puzzles (Persian)]. National Congress of Child and Adolescent Psychology. 17-18 November 2015; Tehran, Iran. <https://www.sid.ir/fa/seminar/ViewPaper.aspx?ID=20506>